

სენსის ოპერა

სურათებიანი დამატება

79

დამატების № 67

30 იანვარი, 17 ნოემბერი 1902 წ.

გაზეთის № 1927

სენსის მხარე

როდესაც ბრძოლა არსებობს თავის შუენ შოვანზე შევა მიწვევდა, უარდას, შეუწყველეს, ხალხი ეწვიას, შევრეტა მიტქრდა;

როს შუენ ვაბეუ ტახვით მიმავლს შედგომით ფეხი დამიდგობდა, იმავე ხალხის სიდილე-ხარხარი გულის საკლავი მომუშაებდა;

როს შუენ ხარხი დაუდგომად წეშეთის უგულმა ტრიალდებოდა; და ჩემი წმინდა ახარი, სურვილი უგულანი კრიადა მიწილდებოდა;

როს წრფელი გრძობა, ნაღვლად ქვეყლი, მიწაე ტკივლით გულის მიწველად, და ვაჟე შარტო... თანსაგრძობადად გულ-მოკლულს არ ვინ არ მოკლულა—

მაშინ აღვმართე ბრძოლის დროშა, სადაც ეწეა ესე სიტყვები: „სულით მღალაი ნუ დაგვიძი, უგულმართ ბელს ნუ შეუშინდები.“

„სანამ ცოცხალ ხარ, შედგინე ბრძოლა მისი ხარხის უგულმა ტრიალს, გწამდეს; რომ ჭრთხელ შენე მოესწრებო სასიამოვნო ნიავის ქრიალს.“

„აღე, უშეკარხი, გესლით ავსიანი ჭკობდუნე, ჭკვიდადუნე შუენ თუქმა გულის-ნუ დაიშურებ შენ შინგ მათთვის |სას, გრძობასა წრფელს სიბრალულისას.“

ბულით ვიწამე გემ სიტყვები, ვგებრე და ვგებრე მისთვის ცხიერება; ვერ დამსწვე მანგ, თუ ვერ მომიტან გულის საწადელს ბუნებარებას... კატო მაქვლამე

ქალის გედი

(ა. ჩუხოვიდან)

ღერეალ ლეიტენანტ ზაპუპირის ასაფლავებდნენ. მისი სახლისაკენ, საილამაც სამხედრო მუსიკისა და აფი-კრების ბრძანების ხმა მოისმოდა, ხალხი თავმოვლელი ვაზობდა. ყველას უნდოდა წინ წამდგარიყო და გენერლის გამოსვენება დანება. ხალხი ჯგუფ-ჯგუფად მიდიოდა, ერთ მითავსში ორი მოხეტლი, პრობონი და სეისტრუფივიც ტრიალენ. ორთავის ცოლდენ თან ახლდათ.

ათათი შექმსხვავი — სურათი ვარდ ბუმისა.

— არ შეიძლება! — გააჩერა ბოკალის თანაშემწემ, როცა შეკრულ წრეს მიუახლოვდნენ. — არ შეიძლება! გთხოვთ უკან დაიწყოთ! ყმაწვილებო, ჩვენი ნება ხომ არ არის, ჩვენი გვიბრძანებენ... გთხოვთ უკან დაიწყოთ! მაგრამ ქალებს კი ვაგატარებ... მობრძანდით ქალებს, თქვენ კი... თუ ღმერთი გწამთ! დაიწვიეთ უკან... დაიწვიეთ!

პრობონისა და სეისტრუფის შეუღლები გაწითლდნენ ბოკალის მოკლდნელ გულკეთილობისგან და ხალხში გასხლტნენ. ქალები კი წრეს აქეთ დარჩნენ და პოლიციელთა ზურგებსა და თავებს შეჰკურებდნენ.

— გაძვრნენ! — შურით წარმოსთქვა პრობონმა და თითქმის სიძულვილით გადახედა მინივალ ქალებს. — ბედნიერნი არიან, მე და ჩემმა ღმერთმა, ქალები. ვიყვანე არასოდეს არ მიენიქებთ ის უბრალებლობა და უფლებანი, რაც დღი ხანია მავით სქესს აქვს მინიქებული. რა არის, რითი არიან შესანიშნავნი, რომ ჩვენში ვაგაბრძანებ? ჩვეულებრივი, ცრუ მორწმუნე და გაუნათლებელი ქალები არიან და მინც ვაგატარებ. მე და შენ კი სტატუსი სოცეტნიკები რომ ვიყოთ, მინც არ ვაგატარებენ.

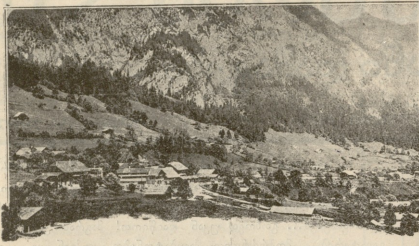
— საკვირვალაა მსჯელობთ, მე და ჩემმა ღმერთმა! — სთქვა ბოკალის თანაშემწემ და წყენით გადახედა პრობონს. — თქვენ რომ ვაგატარებთ, იმ წუთშივე ვადარებთ იქაურობას; ქალს კი მუნებრივი ზრდილობა არასოდეს არ მისცემს იმის ნებას, რომ ეგრე მოიქცეს!

— ეჰ, დამანებეთ თავი ერთი და! — გაჯავრდა პრობონი, — ყრილობებში ქალი პირველი დამეტრევის ხოლმე ყველას ვგერკობს. ისე ლაპარაკობთ, თითქოს ჩვენ არაფერი ვიკლდეთ. ვატი ვაჩერდებო და ერთ წერტილს უყურებთ, ქალი კი ხელმე ვაბარკუყავს და არავის ასვენებს — საეკულუმბო არ გამოფუქობო. ამას ლაპარაკი ადირ უნდა. ქალებს სუყველაფერი ში ბედი აქვთ. ქალები არც სალდათთა ვაპკეთ, საცეკო სალომებზედ მუქიად ატარებენ, რომები-თა და მათარბებით დასჯისაგან ვანთავი-სუფლებულნი არიან. ახლა ვიკითხეთ, რისთვის, რითი დამსახურეს ყველა ეს? ქალს

ცხვირსახოკი დავარდა, მდი და მიწოდე! შემოვიდა — აღმე და შენი ადგილი დღუთმე, წაგა და ვააკლეთ... ახლა ჩინები ავი-

ლოთ! სტატსკი სოვეტნიკობა რომ მივიღოთ მე და შენ, ჩემო ძმაო, მთელი სიკოცხლის მუშაობა დავეკირდებ, ვასათხოვა-

ჩაივლის სტატსკი სოვეტნიკიან ხელი ხელჩაკიდებული, ამა ახლა შენც ვაიარე! ამა, სკადე, ერთი ვაიარე! სწორედ ჩვენ სადგურ ქვეშ, ვილაჟ პროფესორი სტოპრობის კოლოთ... ციკი გენერალია, პირველი ხარისხის ანნა აქეს კისერზედ და ამ დღე კოლი „სუ-ლელს“ და „ტუტუტს“ ეი ებახის. უბრალო ქალია. ამას კიდევ რა უშავს, კანონიერი კოლი მაინც არის... დასაბამითვე კანონად არის დადებული, რომ კანონიერი ილაზმბობოდენ და იგინებოდენ, მაგრამ შენ უკანონოებს შეხედე ეხლა და! ისინი რაღას სჩადან! მთელ ჩემს სიკოცხელში ვერ დაგივიწყებ ერთს შემთხვევას. კინამდ დავიღუპე და დავენდლი, მაგრამ ალბად ჩემი მშობლების ლოცვა კურთხევამ თუ ვასკრა, ვადარჩი. შარშან, ხომ ვასოსვს, ჩვენი-გენერალი სოფელში რომ წავიდა, მეც წამიყვანა—წერილებს დამიწერ ხოლოდო... სულ უბრა-

შეგვიარაის სოფელი დატერაბის (იხილეთ „ს. და“ ფელატონები „შეგვიარაის შოკ ზაფრობა“).

რი ქალი კი რაღაც ნახევარ საათში ვადიწერს ჯვარის სტატსკი სოვეტნიკზედ და გამოვიდა დიდი ვინმე. თავადობა და გრაფობა რომ მივიღო ამისთვის ამ მთელი ქვეყნის დასკრობა დამკირდებ, ციხე-ქალაქის აღება და მინისტრად ყოფნა; მაგრამ რომელიმე, დმერთო შეგეკოდე, ვარინვა ან კატოკი, ჯერ დედის რძეც არ შეშრობია ტუტებზედ, რომელიმე კნიახის ან გრაფის წინ შლიეფს მიიქმენეს, ვაკუნტრუშეფს, თავლებს მომეტუტავს და გახდა ბრწყინვალეობა. შენ ეხლა გუბერნსკი სეკრეტარი ხარ, ვე ჩინი, სომართოდ რომ სოქვას კაცმა, სისხლითა და ოფლით მოგპოვებია; შენი ძვირფასი შარიაში კი?

შეგვიარაის თაფლიანი მთება და მუშაობიდან დაბრუნებული შეგვიარაიელი ქალი.

შეგვიარაელ გლეხის სახლი.

ის რილასთვისა გუბერნსკი სეკრეტრის შეუღლებე? მღვდლის ქალი და პირდაპირ მოხერლეს კოლი? ამა ახლა ამას ჩაბაარე ჩვენი საქმე—სულ მთლად ვადარეფს იქა-ურობას — ვასავაინ ქალადს, მიღებულულებში ჩასწერს. ჰო, მე და ჩემმა დმერთმა!..

— სანაცკოლდ ის ვაითა და ტანჯით შობს შეილებს;—მიუგო სისტურნოვმა. — დიდი რამ მომხდარა! ვაგერებულყო პატარა ხანს ჩვენი უფროსის წინ, როცა შიშით ვაციებენ და ვაცხებლებს, მეონი თავისი შეილის ყოლა სიამოვნებად სჩვენებოდა. ყველაფერში სუვეელაფერში უპირატესობა ეძლეოდათ! ჩვენი წრის რომელიმე გომიოი ან ქალი ვენერალს ისეთ სიტყვას მიხადის, რომ შენ ვეჭვეტუტორსა კი ვერ ვაუბებდავ. დილა... შენი შარიაში თავისუფლად

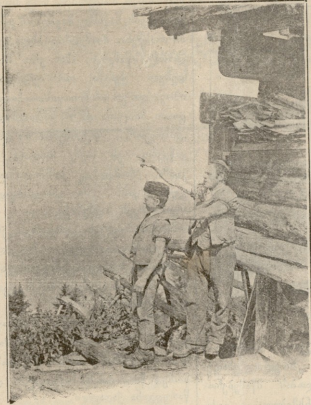

შეგვიარაელთა საძაღასი.

ასტება წივილი-კივილი, გინდა ხატები მოასვენე, მაინც ვერა-

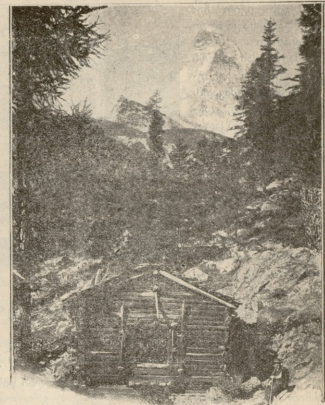
ფერს ვახდები. ისე გინება და ღანძლი არ გვიფუჭებდა სისხლს, როგორც ეს საზარელი წვილა-კვილი. ღმერთო, არავის

— პატიოსან სიტყვას ვაძივე, მართალს გუგუნები. სიტყმა შემომბოძეთა. ჩვენი გენერალი თავის ოთახში შევიდა და მე

შეგარბილი მწვემსება.

არა ჰქონდა იმისგან მოსვენება. მოსამსახურეს ვინა სჩივის მეც კი გაღმომწვდებოდა ხოლმე, ის წყვეული... კარგი, დამაქადე მეთქი, ვფიქრობდი, ერთ თავისუფალ დროს მოვებღებ და შენ ბატონს სუყველაფერს ვუბამობ მეთქი, ვფიქრობდი. ის სამსახურით გართულია და ვერა ჰხედავს როგორ იზარაგ და ხალხს როგორ ავიწროებ, დამაქა თვალებს აუხელ და ყველაფერს დაგანახებ მეთქი. დილა, აუხილუ კიდევ, ძაო, თვალები, მაგრამ ისე კი, რომ კინაღამ მე თითონ სამუდამოთ არ დაეზუქე... ესლაც რომ მაგონდება ურუნტელი მივლის ტანში. მივდივარ ერთხელ დერეფანში და საშინელი წვილა-კვილი მესმის. ჯერ მეგონა ღორს თუ ჰქლავენ მეთქი, მაგრამ უკრი დაეუღდე და მივხედი, რომ ჩვენი აკონომკაჲ ღანძ

შეგარბილი შალე ანუ მწვემსებას ბინა შთაშა.

კი ვდგევარ დერეფანში სულელსავით და არაფერი მესმის, რა ამბავია. უბრალო, უსწავლელი დედაქატი, მოახლე და მაგისთანა სიტყვებს კი აკადრებს გენერალმა მეთქი? ალბათ გენერალს ადგილიდან დათხოვინა თუ უნდოდა და იმან ისარგებლა შემთხვევით რომ მოწმები არ იყვნენ და გაღანძდა მეთქი. ხომ სულ ერთია მაგდებსო! გაეშმაღლა... შევედი ოთახში და ვეუბნები: როგორ ვამბედე, შე მავანწალი, რომ მაგისთანა სიტყვები ვაუბედე იმისთანა პირსა მეთქი? შენა გგონია, რაკი ბებერია და ძალა აღარ მოსდევს ვერაფერ ვამოეკომაგება, მეთქი? ამ სიტყვებთან ერთად, ერთი თუ ორი, ერთი თუ ორი! კი აუწყებე ი სქელი, ღონდროხა ღოყები რო შეჭლრაილა, ბატონო, და შესება, დასწყევლოს ჩემზე გამწმნა და ყოველმა წმიდანმა! დეიციე ყურებში თითი და გავვარდი ტყეში. ასე ორი თუ სამი საათის შემდეგ შობის ბიჭი. აბატონთან მიბრძანდითო. მივდივარ. შევედი—ხის ინდოურსავით ვაფხვერელი და არც კი იუტრება.

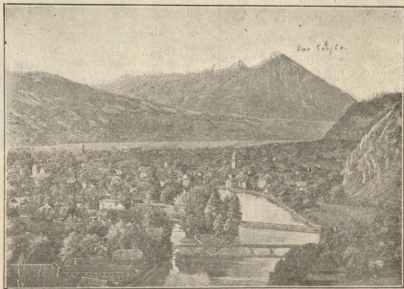
— უ რეებს ჰაღანბართ, ჩემს სახლშიოა. — ესე იგი, როგორა მეთქი? — ვეკითხები. — თუ აკონომკაჲმ ბრძანებთ თქვენოა

შეგარბილ ქალას ეროვნული ტანისმოსა.

ღადა ვილაქას: „შე ბრიყო, მბეცო, შე ვირო, შენაო!“ ვისა ღანძლივს მეთქი, ვაფიქრებ. უცბათ, ჩემო ძაო, გაილაკარი და ჩვენი გენერალი ტყვისავით კი ვამოვარდა — დაწითლუ-ბული, თმა აწიწილი და თვალბე დაქუცილი. უკან ის დაწვემ-ლილი მოსდევდა და—ვირო, მხეცოს მოსძახიდა.

— მიპქარავ!

შეგარბა. სოფელი ურტარსენა.

აღმატებულმეც, მე თქვენ წამოგეკომაგეთ მეთქი. — არა თქვენნი საქმეა სხვის საოჯახო საქმეებში ჩარევაო! — გესმის? საოჯახო საქმეებშიო და რომ დამიწყო, ბატონო, გინება—ისე გამხადა, ისე გამხადა, რომ ძალის თრევა აპლენინა! ილაპარაკე, ილაპარაკე, იბუზღუნა, იბუზღუნა და უცბათ კი ისეთი ვაღი-ხარხარა სრულიად უმიზეზოთა, რომ თავს ძლივსა იმაგრებდა.

არაგორ გამზღვეთ მივის ჩადენა? მივივრს, სწორედ, მივივრსო! მივარს იმედო შექმნე უკლებს ეს ამბავი ჩვენში დარჩება... შესისს ბეჭედი ვაჯობებო, მგვარამ დღისი იქით ჩემს სხლში დარჩენა კი აღარ შევიძლიათო... აი, ჩემო მშაო! იმას უვივრს კიდევ, არაგორ გავბედე დღე და იმის უარშავანგს სოლები შევეკარე. დაუბრავებო დღედაკას, რიდა ბეჭედი ვილაპარაკოთ! ტინი სოვეტნიკი, თეთრი არწივის ორდენით დაჯილდოებული, რომელიც კარში მამალ პუჩხსაც კი არ ისევს თიხედ, მივისთანა უბრალო დღედაკას კი ჩაპყარინია ფხე ქვეშ...

ოო, დიდი, დიდი უპირატესობა აქვთ ქალებს მივიძუებული, ჩვენთან შედარებით! მაგამ... ქული მოიხადე! გენერალს... მოასვენებენ. ორდენებს უუბრე, ორდენებს, რამდენია... ლტეროო... ეპ, ბა არის, ლტერმანი. წასხიბრეს ქალები წინა, ნეტა რა ესმით იმთა ორდენებისა?

სამელოვიარო მუსიკა დიწყო.

შევივრია. ინტერვიუების ტა ნიხენის მიადან.

გველადა დამიქვეთ, სმართალში ვარ მივემუდი, „სრულად უსაფუძვლოდა“ ქურდობას მუქაბეჭე. ადვილად დავიხმებულა, — გველადა დავიხმებუ, თუ ერთ პართას დასრულებო:

— აი ორი ფრანკი; დაუფრებულად ვასწით, ზოლივიანი ბიურთაში მიდიდი და იქ გამოავსადეო, რომ ეს ორი ფრანკი ქუჩაში იხივად და წარდებეხათ, როგორც ნიხენი; უთუდა-კა პართა ნაშთარეთი იხივს, რომ ნიხენი ფულაში მუქუნეთ და გამოხრესადეო ზოლივიანს.

ეს კბივი გზას გუგავ და სანქტორზე ზოლივიანს მოწმობად მითუტას ადვილად. ამანგ ეს მოწმობას წაუთხრესად ვიბეო შეინახ. კასმართლები დედე დედა. ადვილად და იმისი მრწმუნებელი იქ არიან.

— ბნის მოსმართლები! ნემი მრწმუნებელი—დაწყო ადვილად ტრამ—ყოველ გვეს ვარკვე შეტოლისნი კვირა.. მთალოდ შეტოლისით თუ ხისხებ, რომ ეს კბივი თვეწ წინ დგას ამ უმად. გვიან ასწრეს, ამის პართისან გულისან რველად ჭლივად! თვეწ სს

ბუთები გნებავთ, არა? აი, ბარბო, სსბუთი, ზოლივიანს ბიურთის მოწმობა, რომელიც სმა მადლა ჭლადავს, სსადმედ მივად იმ კბივის პართისან, რომელიც ახლა ქურდობას სწავებენ: ამან ერთ მივედებულ ქუჩაში ორ ფრანკიანი იხივად და კი არ მიითვისა—ზოლივიანში მიიტანს და იქ გამოავსადე, ავიანთეო... ბტონებო! ნუ დავიწვებო, ეს სსვე წიადანს იმ კბივს, რომელიც სსმომივსკან გვეს ქვეს!.. განს კასკვირევილი არ არის ეს სსვე?

მოსმართლები გაოდენენ. ერთმანეთის კადაჭკვეს და მერე დეკვირებო ბრადებულს ტვერ დეკვირეს ზოლის იავმადომრე ადვილად სსვესკან:

— ბნის დამიველო, წარმოუდებოთ სსამართლის ის მოწმობა... აი სსმოწმობა—თავი მოწმობენდ წარმითქვად ადვილად და წარუდგინს კადადეო.

— სწორად ნსმელო... წარმოსთქვად თავმადომრე—მთალოდ ცივირებოთ ცოტა განსხვავებო. ამ კბივს უბოთად ერთი ფრანკი და არა ორი, ორთავ თვეწ ამას ბრძანებო...

— როგორ თუ ერთი ფრანკი? არა, ბტონი თამბულადომრე, სწორედ ორი ფრანკი... ცოტა დარცხებოთ მითუტად ადვილად.

— უკვარად!.. ერთი ფრანკი. კბივირეული ადვილად ცოტას ხინთი შეწერდ და თავის პართისან მრწმუნებელასკან მიიხედა. ით, რა ნარად შექვდა!—მაგრამ თავისი მითვლეთას მანგ არ უმტრუნს და განაკრძო:

— თუნდ ერთი ფრანკი იქოს ბტონებო! ნემი მრწმუნებელის მიქმედებას ამითა განს უფრო ნაკლებად შეესაბნევი ვანებო თუ!.. დანსმელოდ ამ დღედაკას სსვე არავივრია, დამილით თავის ქვეს მრწმუნებელს დაწყო. სსმართალში, რა თქმა უნდა, კასმართალს ივი.

556330

ტრადიკულ ზოტოს ნაწკას ცაშა. ერთ გერმანულ უფრანდს მიუწადინება და გამოუგვედო, კამონინდ ტრადიკულ ზოტოებში რომელი მანდინი ხინს უოფელა, როგა თავისი სსუკეთისი თსხულებას სწერდა.

შეგვიბად ენობებან გერმანდს ადვილდინია, რომ სსუკეთისი ნაწკარბი უფრო მოწმობელასმა შექმნილი ან მოსუკეთელასმა, უბუკომაში 22 წლისამ მთალოდ მიადვრს კამონინს თავი თავისის უბარდენითა.

სოთეკლისი თსხმოდ-აიოი წლის უოფელა, როგა ელიბი დეუწრთა. იმისივე ანტიონი და სსვე ტრადიკული ცოტათი ადრე კამონილად, მაგრამ მანდ კარვა მოწმობელასმა დეუწრთა—50 და 60 წლებ შუა.

გერმანდისს მედეა ავტორს დაწერია, როგა 50 წლის უოფელა, მშინ რადეკად ესიხლდის თავისი ორსტირა 70 წლისს დაწერა.

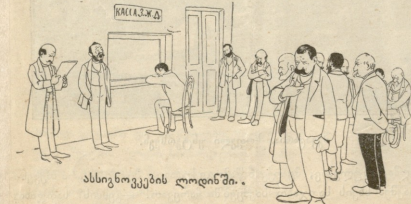
შეკინარი 56 წლის კარდაივად და თავისი უკადვი დრამები უკანასკნელ წლებში ქქინდა დაწერა.

როსინი 60 წლის მოხვეო უოფელი, როგა მშენიერი, კობტა და ჭრმითილი „ბტონი“ შექქინა.

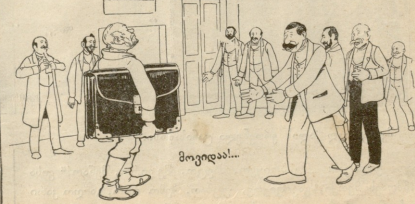
უკადვი „უასტორ“, რომელმაც გმტეს ქმნილებანი დაკვირვინს, ითსმობის წლისს დაუბთავებო ავტორს.

ბატონისნად მოქველად. პართის კახეთი „ბტონი“ მოკეთისხობას ამავს, რომელიც ერთ იბურ დამავს შეხიხევა. ამ

ს კ ა ნ ი ს ზ ა ნ ს ა ს ს ა ზ ი

ასსინგვეტების ლოდინში.

მივიდიან...

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბაბაძე.